

รูปแบบนวัตกรรมของธุรกิจอุตสาหกรรมแม่พิมพ์โลหะ ขึ้นรูปพระเครื่องในประเทศไทย*

MODEL INNOVATIVE OF BUSINESS INDUSTRY FORMING AMULET COINS IN THAILAND

ชลธิชา สุดใจ¹, สุชาติ ปรัชทายานนท์², บุรพร กำบุญ³ และ ธนันวริน โฆษิตคณิน⁴

Chonthicha Sudjai¹, Suchart Prakhayanon², Buraporn Kumboon³ and Thanawarin Kositkanin⁴

¹⁻⁴มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

¹⁻⁴Bangkokthonburi University, Thailand

Corresponding author E-mail: nooknuttha@gmail.com

Received 2 August 2023; Revised 20 August 2023; Accepted 25 August 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อนวัตกรรมของธุรกิจอุตสาหกรรมแม่พิมพ์โลหะขึ้นรูปเหรียญพระเครื่อง ในประเทศไทย 2) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อนวัตกรรมของธุรกิจแม่พิมพ์โลหะขึ้นรูปเหรียญพระเครื่อง ในประเทศไทย 3) เพื่อสร้างรูปแบบนวัตกรรมของธุรกิจอุตสาหกรรมแม่พิมพ์โลหะขึ้นรูปเหรียญพระเครื่อง ในประเทศไทย การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ จากประชากรจำนวน 2,059 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์ของแอร์ และคณะ ได้กลุ่มประชากรตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 550 คน และการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง จำนวน 15 ท่าน ได้แก่ ผู้ประกอบการ และผู้บริหารเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง และเครื่องมือเชิงคุณภาพ คือ การสัมภาษณ์

* ชลธิชา สุดใจ, สุชาติ ปรัชทายานนท์, บุรพร กำบุญ และ ธนันวริน โฆษิตคณิน. (2566). รูปแบบนวัตกรรมของธุรกิจอุตสาหกรรมแม่พิมพ์โลหะขึ้นรูปพระเครื่องในประเทศไทย. วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย, 3(4), 18-32.

Chonthicha Sudjai, Suchart Prakhayanon, Buraporn Kumboon and Thanawarin Kositkanin. (2023). Model Innovative of Business Industry Forming Amulet Coins in Thailand. Journal of Political Science Mahamakut Buddhist University, 3(4), 18-32.;

DOI: <https://doi.org/10.14456/jpsmbu.2023.31>

<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jpsmbu/index>

ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบนวัตกรรมของธุรกิจอุตสาหกรรมแม่พิมพ์โลหะขึ้นรูปพระเครื่อง ในประเทศไทย ได้แก่ ความเป็นผู้ประกอบการ การมุ่งเน้นการเรียนรู้ การมุ่งเน้นตลาด และนวัตกรรม 2) ความเป็นผู้ประกอบการ การมุ่งเน้นการเรียนรู้ การมุ่งเน้นตลาด และนวัตกรรม มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อนวัตกรรมของธุรกิจแม่พิมพ์โลหะขึ้นรูปพระเครื่อง ในประเทศไทย ซึ่งค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องของโมเดลจำลองสมการเชิงโครงสร้างมีความเหมาะสมกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ $R^2 = 97.45$, $df = 103$, $P\text{-value} = 0.63586$, $R^2/df = 0.946$, $GFI = 0.98$, $AGFI = 0.96$, $NFI = 1.00$, $NNFI = 1.00$, $CFI = 1.00$, $IFI = 1.00$, $RFI = 1.00$, $RMSEA = 0.000$, $RMR = 0.007$ และ 3) ความเป็นไปได้ของรูปแบบนวัตกรรมของธุรกิจอุตสาหกรรมแม่พิมพ์โลหะขึ้นรูปพระเครื่อง ในประเทศไทย มีความเชื่อมโยงซึ่งกันและกันกับการมุ่งเน้นตลาด

คำสำคัญ: ความเป็นผู้ประกอบการ, นวัตกรรม, อุตสาหกรรมแม่พิมพ์โลหะขึ้นรูปพระเครื่อง

Abstract

The objective of this research were 1) to study the factors influencing the innovation of metal amulet molding business in Thailand 2) to analyze the causal relationship of factors influencing innovation of the metal amulet molding business in Thailand 3) to create a model Innovation of the business of metal mold industry for forming amulets in Thailand

This research was a mixed research using a stratified random sampling method. From the population of 2,059 people by determining the sample size according to the criteria of Har et al. The total sample population was 550 places and qualitative research using a random sampling method, 15 persons including entrepreneurs and executives. The data collection tool was a questionnaire using structural equation model analysis techniques (Structural Equation Model: SEM)

Major Findings: (1) The form of innovation of the business of the metal mold industry for making amulets in Thailand is entrepreneurship. focus on learning Market focus and innovation (2) Entrepreneurship learning focus Market focus and innovation have direct and indirect influences on the innovation of metal stamping amulet business in Thailand. Where the index for the consistency level of the structural equation model is appropriate and harmonized with the empirical data $R^2 = 97.45$, $df = 103$, $P\text{-value} = 0.63586$, $R^2/df = 0.946$, $GFI = 0.98$, $AGFI = 0.96$, $NFI = 1.00$, $NNFI = 1.00$, $CFI = 1.00$, $IFI = 1.00$, $RFI = 1.00$, $RMSEA = 0.000$, $RMR = 0.007$ and (3) the possibility of innovation model of the metal amulet molding industry business in Thailand is linked to each other and focusing on market oriented

Keywords: Entrepreneurship, Innovation, Metal mold industry forming amulets

บทนำ

นวัตกรรมเป็นแนวคิดการบริหารจัดการองค์กรแนวใหม่เพื่อการปรับเปลี่ยนคุณลักษณะ องค์กรเป็นสิ่งที่ไม่เคยปรับเปลี่ยนมาก่อน เพื่อการเพิ่มคุณค่า พัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการที่มีคุณภาพ ตอบสนองความต้องการและความพึงพอใจของลูกค้าในการนำประเทศให้ก้าวไปสู่การเป็นประเทศใน โลกที่หนึ่งที่มีความมั่นคงและยั่งยืน พัฒนาจากประเทศรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศรายได้สูงจะต้องมี การปรับเปลี่ยนจากการขับเคลื่อนด้วยประสิทธิภาพ เป็นการขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม และปรับเปลี่ยนจากการให้บริการพื้นฐานเป็นบริการที่ต้องใช้ทักษะขั้นสูง การปรับเปลี่ยนโครงสร้าง เศรษฐกิจจากเดิมที่ขับเคลื่อนด้วยการพัฒนาประสิทธิภาพในการผลิตภาคอุตสาหกรรมไปสู่เศรษฐกิจ ที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม (ไพโรจน์ บุตรชีวิน, 2560)

โดยต้องขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใน 3 มิติที่สำคัญ ได้แก่ เปลี่ยนจากการผลิตสินค้าโภคภัณฑ์ไปสู่สินค้าเชิงนวัตกรรม เปลี่ยนจากการขับเคลื่อนประเทศ ด้วยภาคอุตสาหกรรมไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม และ

เปลี่ยนจากการเน้นภาคการผลิตสินค้าไปสู่การเน้นภาคบริการมากขึ้น เปลี่ยนจากวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อมแบบเดิมที่รัฐต้องให้ความช่วยเหลืออยู่ตลอดเวลาไปสู่การเป็น Smart Enterprises และ Startups ที่มีศักยภาพสูงและเป็นวิสาหกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม กลไกขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมเพื่อการยกระดับผลิตภาพ มีเป้าหมายสำคัญเพื่อปรับเปลี่ยนประเทศไทยจากประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง ที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม ปัญญา เทคโนโลยี และ ความคิดสร้างสรรค์ ผู้ประกอบการวิสาหกิจต้องมีการปรับกลยุทธ์เพื่อให้ธุรกิจมีความอยู่รอดและยั่งยืน เจ้าของกิจการต้องมีการทบทวน และหาแนวคิดทฤษฎีใหม่ ๆ (กฤษณะ ดาราเรือง, 2559)

นวัตกรรมยังเปรียบเสมือนพลังในการขับเคลื่อนธุรกิจสมัยใหม่ที่สามารถส่งผลต่อการเติบโตทางธุรกิจ และการปรับปรุงคุณภาพที่เหนือกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคอุตสาหกรรมที่จำเป็นต้องมีการ สร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจะเห็นได้จากองค์กรจำนวนมาก ที่สนับสนุนให้บุคลากรมีการพัฒนา และสร้างสรรค์จินตนาการ เพื่อสร้างความแตกต่างในการแข่งขัน อย่างชัดเจน ในสภาพปัจจุบันองค์กรต่าง ๆ ได้เล็งเห็นถึงความจำเป็นในการนำนวัตกรรมมาใช้เพื่อสร้างความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจและเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันภายใต้บริบทในความ ไม่แน่นอนของสภาพแวดล้อม นวัตกรรมเป็นแนวทางใหม่ของการแข่งขันและเป็นกลยุทธ์ใหม่ ที่ทุกองค์กรมีความต้องการมากยิ่งขึ้น โดยการค้นหาความรู้ ความคิดสร้างสรรค์ หรือการสนับสนุน ส่งเสริม การเรียนรู้ของผู้คนในองค์กร (กฤษณะ ดาราเรือง, 2559)

ปัจจุบันความนิยมพระเครื่องไม่ได้มีความเสื่อมถอยลงแต่อย่างไร หากแต่มีความนิยมอยู่สม่ำเสมอ เพราะการเข้าพระเครื่องนอกจากจะหวังพึ่งพุทธคุณและความศรัทธาจากพระเครื่องแล้วยังมีการเข้าพระเครื่องเพื่อการลงทุน เพราะพระเครื่องถือเป็นทรัพย์สินที่มีอัตราการขึ้นลงของราคาไม่ต่างจากการซื้อทองหรือซื้อที่ดิน พระเครื่องที่มีราคา 200 บาท เมื่อ 30 ปีที่แล้ว ปัจจุบันมีราคาถึงหลักพันไปจนถึงหลักล้าน จึงทำให้ความนิยมของพระเครื่องมีความนิยมอยู่ตลอดเวลา มูลค่าของ พระเครื่องจะขึ้นอยู่กับความสวยงามของพระ พระเครื่องที่มีความสมบูรณ์มาก มีความชำรุดน้อย มักจะมีราคาที่สูงขึ้นจนทำให้เกิดการประกวดพระเครื่องขึ้นเพื่อแข่งขันความสวยงามของพระเครื่ององค์นั้น เมื่อองค์ที่ได้รางวัลชนะเลิศก็จะมีราคาขึ้นมามาก เพราะถือว่าพระเครื่ององค์นั้นเป็นพระที่สวยงามจนสามารถชนะการประกวดมาได้

การสร้างพระเนื้อโลหะนั้นจะประกอบด้วยการสร้าง 3 ประเภท คือ พระหล่อ พระปั๊ม และพระดัด โดยก่อนอื่นผู้วิจัยขอทำความเข้าใจแก่ผู้สนใจศึกษา ระหว่างพระเครื่องเนื้อชิน และพระเครื่องโลหะประเภทอื่น ๆ ก่อน ว่าเหตุใดจึงแยกพระทั้งสองประเภทนี้ออกจากหมวดเดียวกัน เช่น พระเครื่องเนื้อชิน ถือเป็นพระเนื้อโลหะประเภทหนึ่ง แต่สาเหตุที่บูรพาจารย์ที่เป็นนักสะสมยุคแรก ๆ ไม่นำมารวมอยู่ในพระเนื้อโลหะอื่น ๆ เพราะเนื่องจากเหตุผลสำคัญดังนี้

1) พระเครื่องเนื้อชิน ล้วนเป็นพระกรุ พระเก่า ที่มีอายุการสร้างนานเป็นร้อย ๆ ปีขึ้นไป อันถือเป็นพระเครื่องยุคโบราณปัจจุบันไม่นิยมสร้างพระเครื่องเนื้อนี้อีกแล้ว

2) ส่วนผสมหลักของพระเครื่องเนื้อชิน คือ ดีบุกและตะกั่ว มากน้อยตามแต่ผู้สร้างมีความประสงค์ ซึ่งปัจจุบันผู้สร้างได้ค้นพบโลหะอื่น ๆ ที่มีคุณสมบัติที่ดีกว่า สะดวกกว่า และคงทนกว่า มาใช้ในการสร้างพระเครื่องแทนพระเครื่องเนื้อชิน

3) ผู้ที่นิยมมีความคิดว่าพระเครื่องประเภทเนื้อชินจะต้องเป็นพระยุคเก่าเท่านั้น จึงได้รับความนิยมในการสะสม หากเป็นพระยุคหลังที่สร้างขึ้นใหม่ จะแลดูขาดธรรมชาติ ไม่เป็นที่สนใจของประชาชน เพราะขึ้นชื่อว่าเป็นพระเครื่องเนื้อชินต้องแลดูเก่าธรรมชาติคราบไข ถ้าดูใหม่จะคาดคะเนให้เป็นพระปลอมก่อนเลยเป็นอันดับแรก ส่วนพระเครื่องเนื้อโลหะต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในวงการพระ ประกอบด้วย พระเนื้อทองคำ พระเนื้อเงิน พระเนื้อทองแดง และพระโลหะผสม ซึ่งพระ 3 ประเภทแรกนั้น มีส่วนผสมหลัก หรือส่วนผสมนำ ในพระเครื่องนั้น ๆ คือทองคำ เงิน และทองแดง ส่วนพระผสมโลหะนั้น มีมากมายหลายเนื้อมวลสาร ซึ่งบางประเภทมีสูตรจากตำราชี้เฉพาะปริมาณของส่วนผสม และบางประเภทก็ไม่ชี้ชัดเพียงใส่มวลแร่ธาตุเดิมให้ครบตามจำนวนธาตุที่ต้องการผสมเท่านั้น จึงเป็นที่มาของความไม่แน่นอน ในโลหะของแต่ละแบแต่ละครั้งในการหลอมละลาย โลหะผสมที่ได้รับความนิยมในการสร้างพระเครื่อง ได้แก่ นวโลหะ สัตตะโลหะ บรอนซ์ และเมฆพัด เป็นต้น

จากเหตุผลดังกล่าวมาธุรกิจอุตสาหกรรมแม่พิมพ์โลหะขึ้นรูปเหรียญพระเครื่องในประเทศไทย ควรได้รับการพัฒนาทางด้านนวัตกรรมพระเครื่องเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับลูกค้า และสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันของผู้ประกอบการ ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษานวัตกรรมที่เกิดจากองค์ประกอบในด้านความเป็นผู้ประกอบการ การมุ่งเน้นตลาด และการเรียนรู้ เพื่อจะเป็นประโยชน์ในการนำข้อมูลที่ได้จากงานวิจัยไปใช้ในการวางแผนปรับปรุง และแก้ไขปัญหารวมถึงนำไปพัฒนาประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อนวัตกรรมของธุรกิจอุตสาหกรรมแม่พิมพ์โลหะขึ้นรูปเหรียญพระเครื่อง ในประเทศไทย
2. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อนวัตกรรมของธุรกิจแม่พิมพ์โลหะขึ้นรูปเหรียญพระเครื่อง ในประเทศไทย
3. เพื่อสร้างรูปแบบนวัตกรรมของธุรกิจอุตสาหกรรมแม่พิมพ์โลหะขึ้นรูปเหรียญพระเครื่อง ในประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยแบบวิธีผสมผสาน (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) (Creswell, 2005; Creswell & Plano, 2007)

วิธีดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ประกอบการที่จดทะเบียนกับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า และกระทรวงพาณิชย์ จำนวนทั้งสิ้น 2,059 ราย (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์, 2564) **กลุ่มตัวอย่าง** จำนวนพารามิเตอร์ที่ต้องการประมาณค่า คือ มีขนาดกลุ่มตัวอย่างประมาณ 20 คน ต่อ 1 พารามิเตอร์ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542)

เครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ซึ่งได้สร้างตามความมุ่งหมายและกรอบแนวคิดที่กำหนดขึ้น โดยแบ่งออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ประสบการณ์ทำงาน และระดับการศึกษา

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นผู้ประกอบการ ประกอบด้วย 5 ปัจจัย ได้แก่ ความเป็นตัวของตัวเอง ความกล้าเสี่ยง การดำเนินงานเชิงรุก ความก้าวร้าวในการแข่งขัน และความใส่ใจในความสำเร็จ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า โดยคะแนน 5 เห็นด้วยมากที่สุด คะแนน 4 เห็นด้วยมาก 3 เห็นด้วยปานกลาง คะแนน 2 เห็นด้วย น้อย และคะแนน 1 เห็นด้วยน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมุ่งเน้นตลาด ประด้วย 6 ปัจจัย ประกอบด้วย การมุ่งเน้นลูกค้า การมุ่งเน้นคู่แข่ง การประสานงานความร่วมมือระหว่างภายในหน่วยงาน การ

รวบรวมนความรู้ทางการตลาด การเผยแพร่ความรู้ให้กับบุคลากรในองค์กรได้รับรู้ และการนำความรู้นั้นมาตอบสนองให้กับลูกค้าลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า โดยคะแนน 5 เห็นด้วยมากที่สุด คะแนน 4 เห็นด้วยมาก 3 เห็นด้วยปานกลาง คะแนน 2 เห็นด้วยน้อย และคะแนน 1 เห็นด้วยน้อยที่สุด

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการมุ่งเน้นการเรียนรู้ ประกอบด้วย 3 ปัจจัย ได้แก่ การมุ่งเน้นการเรียนรู้ การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน และการยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า โดยคะแนน 5 เห็นด้วยมากที่สุด คะแนน 4 เห็นด้วยมาก 3 เห็นด้วยปานกลาง คะแนน 2 เห็นด้วยน้อย และคะแนน 1 เห็นด้วยน้อยที่สุด

ส่วนที่ 5 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับนวัตกรรม ประกอบด้วย 7 ปัจจัย ได้แก่ การบริหารจัดการบุคลากร โครงสร้างองค์กร วิสัยทัศน์ กลยุทธ์และเป้าหมาย วัฒนธรรมองค์กร การสื่อสาร เทคโนโลยีสารสนเทศ และการวิจัยและพัฒนา ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วน ประมาณค่า โดยคะแนน 5 เห็นด้วยมากที่สุด คะแนน 4 เห็นด้วยมาก 3 เห็นด้วย ปานกลาง คะแนน 2 เห็นด้วยน้อย และคะแนน 1 เห็นด้วยน้อยที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วย เครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows ผู้วิจัยนำเสนอผลการ วิเคราะห์ข้อมูล โดยแยกเป็น 5 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น

ตอนที่ 3 ผลการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้น

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยัน

ตอนที่ 5 การวิเคราะห์อิทธิพลเชิงสาเหตุและการทดสอบสมมติฐาน

วิธีดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ

ประชากร กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างจากการสัมภาษณ์ ใช้วิธีการแบบเจาะจง (Purposive Interview) โดยมีการกำหนดคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้า และ ดำเนินการสัมภาษณ์แบบเผชิญหน้า (Face to-Face Interview) จำนวน 15 ท่าน

เครื่องมือ ผู้วิจัยได้ออกแบบวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ส่งผลให้เครื่องมือที่ผู้วิจัยในครั้งนี้อยู่ในรูปแบบการตั้งคำถามเป็นหลัก

โดยผู้วิจัยเลือกตั้งคำถามให้มีลักษณะปลายเปิดหรือกึ่งโครงสร้าง (Semi Structural Interview)

การวิเคราะห์ข้อมูล จากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยทำการถอดคำพูดที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบเจาะจง (Purposive Interview) จากผู้สัมภาษณ์ทั้ง 15 ท่าน ซึ่งเป็นตัวแทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจอุตสาหกรรมแม่พิมพ์โลหะขึ้นรูปเหรียญพระเครื่อง ในประเทศไทย มาทำการวิเคราะห์และประมวลผล ดังนี้

1 จัดกลุ่มประเด็นสำคัญของข้อมูลที่ได้จากการถอดคำพูด โดยแบ่งออกเป็นหน่วยวิเคราะห์ที่มีความหมายที่มีความสอดคล้องกับกรอบแนวคิด ซึ่งมีประเด็นเกี่ยวข้องกับตัวแปรความเป็นผู้ประกอบการ การมุ่งเน้นการเรียนรู้ การมุ่งเน้นตลาด และนวัตกรรม

2 ดำเนินการรวบรวมประเด็นสำคัญของคำตอบต่าง ๆ ให้เสร็จสิ้นทันที

3 หลังจากรวบรวมประเด็นสำคัญทั้งหมดครบถ้วนแล้ว จึงดำเนินการเขียนรายงานผลการวิเคราะห์จัดระบบกรอบแนวคิดที่สำคัญเพื่อสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อนวัตกรรมของธุรกิจอุตสาหกรรมแม่พิมพ์โลหะขึ้นรูปเหรียญพระเครื่อง ในประเทศไทยการวัดระดับขององค์ประกอบหลักด้วยการแจกแบบสอบถามกับผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมแม่พิมพ์โลหะขึ้นรูปเหรียญพระเครื่อง ในประเทศไทย มีจำนวนทั้งสิ้น 550 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 51.64 รองลงมา เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 48.36 อายุส่วนใหญ่อยู่ในช่วงต่ำกว่า 30 ปี มีประสบการณ์ทำงานต่ำกว่า 5 ปี และการศึกษาระดับปริญญาตรี

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อนวัตกรรมของธุรกิจแม่พิมพ์โลหะขึ้นรูปเหรียญพระเครื่อง ในประเทศไทย

1. ความเป็นผู้ประกอบการ มีอิทธิพลทางบวกกับการมุ่งเน้นตลาด จากผลการวิเคราะห์ พบว่าความเป็นผู้ประกอบการ (EN) มีอิทธิพลทางตรงในทางบวก กับการมุ่งเน้นตลาด (MK) และมีนัยสำคัญทางสถิติในทางบวก ($\beta = 0.92$, $t = 20.46$)

2. ความเป็นผู้ประกอบการ มีอิทธิพลทางบวกกับนวัตกรรมธุรกิจ จากผลการวิเคราะห์ พบว่าความเป็นผู้ประกอบการ (EN) ไม่มีอิทธิพลทางตรง ในทางบวกกับนวัตกรรมธุรกิจ (IN) และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติในทางบวก ($\beta = 0.12$, $t = 1.62$)

3. ความเป็นผู้ประกอบการ มีอิทธิพลทางอ้อมต่อนวัตกรรม ผ่านการมุ่งเน้นตลาด ในส่วนของอิทธิพลทางอ้อม พบว่า ความเป็นผู้ประกอบการ (EN) มีอิทธิพลทางอ้อมในทางบวก กับนวัตกรรมธุรกิจ (IN) โดยผ่านการมุ่งเน้นตลาด (MK) ($\beta = 0.50, t = 5.00$)

4. ความเป็นผู้ประกอบการ มีอิทธิพลทางอ้อมต่อนวัตกรรม ผ่านตลาด และการมุ่งเน้นการเรียนรู้ ความเป็นผู้ประกอบการ (EN) มีอิทธิพลทางอ้อมในทางบวกกับนวัตกรรมธุรกิจ (IN) โดยผ่านการมุ่งเน้นตลาด (MK) และผ่านการมุ่งเน้นการเรียนรู้ (LN) ($\beta = 0.80, t = 10.71$)

5. ความเป็นผู้ประกอบการ มีอิทธิพลทางบวกต่อการมุ่งเน้นการเรียนรู้ จากผลการวิเคราะห์พบว่าความเป็นผู้ประกอบการ (EN) ไม่มีอิทธิพลทางตรงในทางบวกกับการมุ่งเน้นการเรียนรู้ (LN) และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติในทางบวก ($\beta = 0.13, t = 1.31$)

6. ความเป็นผู้ประกอบการ มีอิทธิพลทางอ้อมต่อนวัตกรรม ผ่านการมุ่งเน้นการเรียนรู้ ในส่วนของอิทธิพลทางอ้อม พบว่า ความเป็นผู้ประกอบการ (EN) มีอิทธิพลทางอ้อมในทางบวกกับนวัตกรรมธุรกิจ (IN) โดยผ่านการมุ่งเน้นการเรียนรู้ (LN) ($\beta = 0.78, t = 7.75$)

7. การมุ่งเน้นตลาดมีอิทธิพลทางบวกกับนวัตกรรมธุรกิจ จากผลการวิเคราะห์พบว่า การมุ่งเน้นตลาด (MK) มีอิทธิพลทางตรงในทางบวกกับนวัตกรรมธุรกิจ (IN) และมีนัยสำคัญทางสถิติในทางบวก ($\beta = 0.26, t = 2.31$)

8. การมุ่งเน้นตลาด มีอิทธิพลทางบวกต่อการมุ่งเน้นการเรียนรู้ จากผลการวิเคราะห์พบว่า การมุ่งเน้นตลาด (MK) มีอิทธิพลทางตรงในทางบวกกับการมุ่งเน้นการเรียนรู้ (LN) และมีนัยสำคัญทางสถิติในทางบวก ($\beta = 0.83, t = 7.80$)

9. การมุ่งเน้นการเรียนรู้ มีอิทธิพลทางบวกกับนวัตกรรมธุรกิจ จากผลการวิเคราะห์พบว่า การมุ่งเน้นการเรียนรู้ (LN) มีอิทธิพลทางตรงในทางบวกกับนวัตกรรมธุรกิจ (IN) และมีนัยสำคัญทางสถิติในทางบวก ($\beta = 0.60, t = 6.33$)

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อสร้างรูปแบบนวัตกรรมของธุรกิจอุตสาหกรรมแม่พิมพ์โลหะ ขึ้นรูปเหรียญพระเครื่อง ในประเทศไทย

ผู้ประกอบการเป็นบุคคลที่มีโอกาส ผลประโยชน์ในธุรกิจ เป็นผู้ที่มีความรู้ และความเข้าใจเรื่องการเงิน การเผชิญกับความเสี่ยงในการริเริ่ม หรือดำเนินธุรกิจเป็นทั้งผู้ลงทุน และผู้บริหาร เป็นผู้วางแผน บริหารจัดการ มีความกระตือรือร้น มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งแปลกใหม่ ให้กับสินค้าอยู่เสมอ หรือปรับปรุงกระบวนการผลิตเดิมให้ดีขึ้น การสร้างรูปแบบนวัตกรรมจึงมีความสำคัญอย่างมากต่อผู้ประกอบการ เพื่อนำไปสู่การคิดค้น การประดิษฐ์

การพัฒนาสินค้าและบริการ หากผู้ประกอบการไม่สามารถพัฒนาเปลี่ยนแปลงตนเองด้วยการพัฒนานวัตกรรมให้มีความต่อเนื่องที่แล้ว

โอกาสที่จะประสบความสำเร็จในระยะยาวก็เป็นไปได้ยาก และไม่สามารถที่จะก้าวขึ้นไปสู่การเป็น ผู้นำธุรกิจได้ การนำนวัตกรรมมาใช้จะช่วยเพิ่มผลผลิตให้เพิ่มมากขึ้น ลดต้นทุนการผลิต ผลผลิตมี คุณภาพได้มาตรฐาน สามารถสร้างผลผลิตสินค้าและบริการที่มีรูปแบบใหม่ ส่งเสริมการค้าคว่ำวิจัยให้มี ประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งนำไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองทางด้าน เศรษฐกิจ การสร้างนวัตกรรมเป็น กระบวนการเพิ่มคุณค่า เพื่อตอบสนองความต้องการของ ผู้บริโภค การที่ธุรกิจจะประสบความสำเร็จ และยั่งยืน ผู้ประกอบการจะต้องมีความคิดใหม่ ๆ ที่สามารถขายได้ มีมูลค่าเชิงพาณิชย์ สิ่งสำคัญที่ ผู้ประกอบการต้องมี คือ ความก้าวหน้าในองค์ความรู้ เทคโนโลยี วัฒนธรรมด้านนวัตกรรมภายใน องค์กร การใช้เทคโนโลยีขั้นสูง หรือความรู้ใหม่เพื่อผลิตสินค้าออกสู่ตลาด จะต้องมีความสามารถ สร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อสร้างความแตกต่างเหนือคู่แข่ง มุ่งมั่นให้ความสำคัญต่อการเรียนรู้ ความรู้ใหม่ จากทุกแห่งทั่วโลก ในการเปลี่ยนแปลงแนวทางในการผลิตสินค้าหรือบริการให้มีความแตกต่างไปจากเดิมมีการนำเอา เทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการปรับปรุงกระบวนการผลิตให้มี ประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ลดต้นทุนการผลิต เพื่อให้มีความสามารถในการแข่งขันที่สูงขึ้น

สรุปผลการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview)

องค์กรธุรกิจสามารถนำนวัตกรรมทางด้านการจัดการใหม่ ๆ มาประยุกต์ใช้ในองค์กร ได้ย่อมทำให้องค์กรมีความพร้อมและสามารถที่จะแข่งขันกับองค์กรอื่น ๆ ได้ ได้แก่ การนำ หลักการแนวคิด และวิธีการใหม่ทางด้านการจัดการเข้ามาใช้ในการบริหารองค์กร ถ้าองค์กรที่ไม่สามารถก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาตัวเองจากสิ่งใหม่ ๆ ได้แล้วยากที่องค์กรนั้นจะ ครอบครองความเป็นหนึ่งได้ นวัตกรรมธุรกิจมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อประเทศไทย ทั้งในมิติด้าน เศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืน การปรับเทคโนโลยีในกระบวนการผลิตของ อุตสาหกรรมสู่การทำนวัตกรรมธุรกิจเป็นเรื่องที่จำเป็น จึงต้องมีการเร่งกระบวนการถ่ายทอด เทคโนโลยีและการสร้างนวัตกรรมธุรกิจให้เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งในภาคอุตสาหกรรม และ ระดับท้องถิ่น โดยสร้างให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างประชาชนกับหน่วยงานภาครัฐ เพื่อขับเคลื่อนให้เกิดนวัตกรรมธุรกิจจำนวนมากพอที่จะสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับเศรษฐกิจและ สังคมของประเทศได้อย่างรวดเร็ว

ภาพที่ 1 แสดงการสร้างรูปแบบนวัตกรรมของธุรกิจอุตสาหกรรมแม่พิมพ์โลหะขึ้นรูป
เหรียญพระเครื่องในประเทศไทย

อภิปรายผล

1. องค์ประกอบด้านความเป็นผู้ประกอบการ คือ การมุ่งเน้นในการดำเนินธุรกิจ โดยยอมรับ ความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น เพื่อการเอาชนะคู่แข่งในลักษณะเชิงรุก (กฤษฎกร จิรภาณุเมศ และคนอื่น ๆ, 2563) เกี่ยวข้องกับความตั้งใจที่จะคิดค้นสิ่งใหม่ การค้นหาความเสี่ยง ความเป็นตัวของตัวเอง การ ดำเนินงานเชิงรุกมากขึ้น และรุนแรงกว่าคู่แข่งต่อโอกาสใหม่ทางการตลาด (ปรารธนา หลีกภัย และ คนอื่น ๆ, 2560) ประกอบไปด้วย ปัจจัยด้านความเป็นตัวของตัวเอง การกระทำที่เป็นอิสระ ความ กล้าเสี่ยงต่อสินทรัพย์ การดำเนินงานเชิงรุกเพื่อคาดหวังถึงผลลัพธ์ในอนาคต และความก้าวร้าวในการ แข่งขันกับคู่แข่งทางธุรกิจเพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางการตลาด ผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบด้าน ความเป็นผู้ประกอบการ มีปัจจัยที่สำคัญ

ดังนี้ ปัจจัยการดำเนินงานเชิงรุก องค์กรควรมี การปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานเพื่อเพิ่ม การตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าอย่างต่อเนื่องและปัจจัยด้านความใส่ใจในความสำเร็จ มีความสำคัญมากที่สุด พนักงานส่วนใหญ่เห็นว่าองค์กรควร มุ่งหาหนทางและให้ความสำคัญต่อการไปสู่ความสำเร็จ

2. องค์กรประกอบด้านการมุ่งเน้นตลาด ผลการวิจัย พบว่า องค์กรประกอบด้านการมุ่งเน้น ตลาด ปัจจัยด้านการมุ่งเน้นลูกค้า มีความสำคัญมากที่สุด เนื่องจากองค์กรต้องมีความมุ่งมั่นใน การ ตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้า สอดคล้องกับงานวิจัยของ เฟตัจ อมรศักดิ์ (2561) การยึดความ ต้องการของลูกค้าเป็นศูนย์กลางในการบริหารและดำเนินการจะต้องสามารถผลิต สินค้าหรือบริการ ตรงตามความต้องการของลูกค้า สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิภาวี เนาวรังษี (2560) การมุ่งเน้นลูกค้าเป็นการมุ่งมั่นในการตอบสนองที่จะให้บริการแก่ลูกค้า การบริการ ลูกค้าให้มีคุณภาพมากขึ้น โดยจะต้องมีการประเมินผลและตรวจสอบความพึงพอใจของลูกค้า อยู่เสมอ

3. องค์กรประกอบด้านการมุ่งเน้นการเรียนรู้ ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยด้านการมุ่งเน้นการ เรียนรู้ มีความสำคัญมากที่สุด องค์กรต้องให้การสนับสนุนในการมุ่งหาความรู้ใหม่ๆ แก่พนักงาน อย่าง สม่าเสมอ และองค์กรควรมุ่งการเรียนรู้ใหม่ ๆ เพื่อการพัฒนาการตลาดและความ ต้องการของลูกค้า เพราะการที่พนักงานได้รับความรู้ใหม่ ๆ จะส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ ที่ จะนำไปพัฒนานวัตกรรม ภายในองค์กรต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับ ไพโรจน์ บุตรชีวิน (2560) ปัจจัยความสามารถใน การจัดการความรู้เป็นปัจจัยที่ส่งผลทางตรงต่อการเป็นองค์กร แห่งนวัตกรรมการพัฒนาความสามารถใน การจัดการความรู้จะต้องพัฒนามุมมองด้านความรู้ ในมิติของความเชี่ยวชาญการเรียนรู้ พนักงานต้องให้ความสำคัญต่อการที่องค์กรมุ่งสร้างให้มี การเรียนรู้ใหม่ ๆ เพื่อการพัฒนาการตลาดและความต้องการของลูกค้า

4. องค์กรประกอบด้านนวัตกรรมธุรกิจ ปัจจัยด้านวิสัยทัศน์ กลยุทธ์และเป้าหมายมี ความสำคัญ มากที่สุด การมุ่งเน้นการมีวิสัยทัศน์ กลยุทธ์ และเป้าหมายที่ชัดเจน องค์กรจะต้อง มีการสื่อสารให้ พนักงานทุกคนได้รับรู้ ผู้นำสูงสุดในองค์กรจะต้องเป็นผู้ผลักดันให้เกิด นวัตกรรมขึ้น มีการสื่อสาร เผยแพร่ และสนับสนุนให้พนักงานทุกคนมีส่วนร่วมในวิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายการวิจัย พบว่า องค์กรที่มีกลยุทธ์ด้านนวัตกรรมเพื่อมุ่งเน้น ความสำคัญให้กับลูกค้า มีความสำคัญมากที่สุด สอดคล้องกับ สุชาติ หัตถ์สุวรรณ (2560) องค์กร จำเป็นต้องมีวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ เพราะจะทำให้สามารถวางแผนในการบริหารองค์กร

ไปสู่องค์กรนวัตกรรม การมีวิสัยทัศน์ถือว่าเป็นหัวใจของวิสัย ขององค์กร ที่จะช่วยให้องค์กร บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ และการได้มีส่วนร่วมในการแสดงความ คิดเห็นของสมาชิกในองค์กร ผู้บริหารจะต้องมองหาโอกาสปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงมีความ เป็นผู้นำเชิงรุก พร้อม ให้การสนับสนุนองค์กรเพื่อการพัฒนาไปสู่การแข่งขันและเป้าหมายในอนาคตพร้อมรับฟังความ คิดเห็นให้มีความสำคัญกับพนักงานภายในองค์กรในทุกระดับ

สรุป/ข้อเสนอแนะ

แนวโน้มของตลาดอุตสาหกรรมแม่พิมพ์โลหะขึ้นรูปเหรียญพระเครื่อง ในประเทศไทย การจัดส่วนประสมทางการตลาดให้มีความเหมาะสมกับตลาดเป้าหมายนั้น จำเป็นต้องเริ่มต้น ด้วยการแบ่งตลาดออกเป็นส่วนๆ โดยอาศัยปัจจัยที่เกี่ยวกับผู้บริโภค หรือตลาดเป็นพื้นฐาน หลังจากนั้นจึงกำหนดตลาดเป้าหมาย และกำหนดตำแหน่งผลิตภัณฑ์ให้มีความสอดคล้องกับ ความชอบ ความต้องการ และพฤติกรรมของตลาดที่เลือกเป็นเป้าหมายนั้น ผู้ผลิตใน อุตสาหกรรมอาจต้องประสพความสูญเสีย อันเนื่องมาจากภัยคุกคามจากผลิตภัณฑ์ซึ่งผลิตใน อุตสาหกรรมอื่น แต่สามารถใช้ทดแทนได้กับผลิตภัณฑ์ที่ผลิตได้ในอุตสาหกรรมอื่น และเมื่อ กำหนดทดแทนกันได้แล้ว ระดับแห่งการทดแทนนั้นมีมาน้อยเพียงใด ก็ขึ้นอยู่กับ ความสามารถในการแข่งขันของผลิตภัณฑ์”

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยที่ค้นพบครั้งนี้ไปเป็นแนวทางเพื่อใช้ในการ พัฒนากิจกรรมทางด้านนวัตกรรมให้กับองค์กรได้ตามความเหมาะสม

2. จากข้อค้นพบขององค์ประกอบด้านการมุ่งเน้นตลาด การมุ่งเน้นลูกค้าเป็นปัจจัยที่มีความ สำคัญมาก องค์กรจะต้องตอบสนองลูกค้าในมิติต่าง ๆ ให้เพิ่มมากขึ้น เช่น มูลค่าเพิ่มของ ผลิตภัณฑ์ สร้างความแตกต่างของผลิตภัณฑ์ การลดต้นทุน การวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มี ความ แตกต่างเหนือจากคู่แข่ง การจัดการด้านข้อมูล และการสื่อสาร ให้สอดคล้องกับ สถานการณ์และสภาพการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลา

3. การเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรม ผู้บริหารสูงสุดขององค์กร จะต้องกำหนดกลยุทธ์ วิสัยทัศน์และเป้าหมาย เป็นลายลักษณ์อักษรที่ชัดเจน เพื่อแสดงความมุ่งมั่นในการนำพา องค์กรไปสู่ การพัฒนานวัตกรรมที่ยั่งยืน และการตอบสนองที่ตรงตามความต้องการของลูกค้า อย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรศึกษาปัจจัยด้านเงินทุนและนโยบายส่งเสริมจากทางภาครัฐ เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงความพร้อมในการสนับสนุนด้านความรู้ การส่งเสริมและการพัฒนาผลิตภัณฑ์นวัตกรรมว่ามีมากน้อยเพียงใด
- 2) ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษารูปแบบการนำนวัตกรรมธุรกิจของผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมอื่น ๆ เช่น อุตสาหกรรมการเกษตร เพื่อทำให้เห็นความชัดเจนและครอบคลุมความสำคัญขององค์กรแห่งนวัตกรรมมากยิ่งขึ้น
- 3) ในปัจจุบันความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีและระบบดิจิทัลมีความสำคัญอย่างมากต่อการวิจัยและพัฒนา จึงควรมีการศึกษาปัจจัยทางด้านเทคโนโลยีและระบบดิจิทัลที่ส่งผลต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมหลักของประเทศ

เอกสารอ้างอิง

- กฤตกร จิรภาณุเมศ.และคนอื่น ๆ (2563). ผลของการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ กลยุทธ์ที่มีต่อความสามารถทางนวัตกรรมและผลการดำเนินงานการศึกษาเชิงประจักษ์ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์เอ็ม เอ ไอ. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.
- กฤษณะ ดาราเรือง. (2559). ตัวแบบองค์การแห่งการเรียนรู้และการจัดการความรู้สู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้. วารสารวิชาการ, 21(8), 134-142.
- _____ (2559). การรับรู้ระดับบุคคลด้านวัฒนธรรมองค์การและการจัดการความรู้ที่มีอิทธิพลต่อนวัตกรรม ของกลุ่มบริษัท KTIS มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา. วารสารสมาคมนักวิจัย, 21(9), 59-65.
- ปรารธนา หลีกภัย และเกิตศิริ เจริญวิศาล. (2560). ผลของการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ มุ่งเน้นตลาด และการมุ่งเน้นการเรียนรู้ ที่มีต่อความสามารถทางนวัตกรรมองค์กร. วารสารวิทยาการ จัดการ, 29(1), 77-90
- ปรารธนา หลีกภัย และเกิตศิริ เจริญวิศาล. (2560). ผลของการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ มุ่งเน้นตลาดและการมุ่งเน้นการเรียนรู้ ที่มีต่อความสามารถทางนวัตกรรมองค์กร. วารสารวิทยาการ จัดการ, 29(1), 77-90.

- เผด็จ อมรศักดิ์. (2561). การพัฒนารูปแบบองค์กรแห่งการเรียนรู้ในธุรกิจอุตสาหกรรมที่เป็นเลิศ. วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจดุสิตบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- ไพโรจน์ บุตรชิว. (2560). การศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นองค์กร แห่งนวัตกรรมของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อมเพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันอย่างยั่งยืน. วารสารเทคโนโลยีภาคใต้, 9(2), 85-97.
- วิภาวี เนาวรังษี. (2560). การศึกษาผลการมุ่งเน้นการตลาดที่มีต่อผลการดำเนินงานธนาคารออมสินภาค 13. การศึกษาคนควาอิสระหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน.
- สุชาติ หัตถ์สุวรรณ. (2560). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมของมหาวิทยาลัยราชภัฏในกรุงเทพมหานคร. มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.